

الحمد لله الذي جعل
الدين الاسلام
الاحمى من كل
الديانات

شورای عالی حوزه علمیّه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیّه خواهران
مدرسه علمیّه کوثر شهرستان قزوین
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

اوصاف قرآن در قرآن

استاد راهنما:

سرکار خانم طاهره آشوری

استاد داور:

جناب آقای حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر هادی فنایی نعمت‌سرا

پژوهشگر:

اعظم میرزایی

زمستان ۱۳۹۷

تحمیدیّه

سپاس خدای را که انوار جلالش از افق اندیشه بندگان تابان و متجلی
است و مرادش به وسیله زبان کتاب و سنت، واضح و روشن می‌باشد.
درود و صلوات بر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد علیهم السلام که پاکان، نیکان،
برگزیدگان عالم و کشتی دریای معرفتند و روان در اعماق آن دریا هر کس بر
آن کشتی درآید از غرق، ایمن است و هر کس در نیاید، به دریای هلاکت،
غرق خواهد شد.

پروردگارا، ما را پیرو آن بزرگواران ساز؛ همان‌ها که حقوق‌شان را واجب
کردی و اطاعت و محبت‌شان را فرض نمودی تا در روز قیامت خشنود باشی.

تقدیم به

محضر پاک و نورانی زهراى اطهر علیها السلام

و تقدیم به محضر مقدّس ولی نعمت‌مان، آقا و سرورمان، صاحب عصر و

الزمان، حضرت حجت بن الحسن مهدی عجل الله تعالی فرجه

و تقدیم به شهدایی که استقامت را معنا، ایمان را تفسیر، صبر را تصویر،

رشادت و شجاعت را تبیین، آرامش ابدیت را تثبیت و تمامیت انسان را ترسیم

کردند.

نتیجه

قرآن معتبرترین منبع معارف اسلام و معجزه جاودان رسول گرامی اسلام ﷺ است، تنها کتاب آسمانی است که از تحریف مصون مانده و بشر از آوردن حتی سوره‌ای کوچک همانند آن عاجز است. بنابر مطالب بیان شده در این پژوهش می‌توان دریافت که در قرآن بیش از پنجاه صفت ذکر شده که هر کدام از این اسامی بُعدی از ابعاد این کتاب بزرگ را برای ما روشن می‌نماید: قرآن سراسر نور، ضامن سعادت و سرچشمه هدایت، سراسر شفا و رحمت، حقیقتی است که از سوی خداوند متعال فرد آمده، مصونیت آن آشکارا تضمین گشته و بیانگر همه بایدها و نبایدها و گشاینده گره هاست. زیباترین سخن خداوند است آن‌چنان که تلاوت پی در پی آن از جذابیت آن نمی‌کاهد و سیمای زندگی پاک و جاودانه را به انسان می‌آموزد.

قرآن کتاب زندگانی ماست و چون این کتاب مهم و دارای ارزش والایی است باید آن را بهتر و بیشتر بشناسیم. یکی از راه‌های شناخت قرآن بررسی اوصاف و اسامی قرآن است که به فرموده امام صادق (علیه السلام): از آنجایی که «قرآن سخن خدا، گفتار خدا، وحی الهی و نازل شده از سوی خداست»، می‌توان گفت بهترین راه شناخت کتاب آسمانی قرآن، عرضه اوصاف و اسامی آن به آیات الهی است. به برکت این پژوهش به دست آمد که قرآن کتاب جامع و جاودانه الهی است که به واسطه اوصاف و اسامی که دارد می‌تواند در هر جایی راه گشا باشد؛ و درست به همین دلیل است که در سالیانه متمادی از دست تحریفات در امان مانده که راه گشای انسان‌ها در هر عصری و با هر شرایطی باشد.

منابع و مآخذ

- قرآن کریم، ترجمه محمد مهدی فولادوند.
 - نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.
۱. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، جلد ۶- ۱۱، چاپ سوم، بیروت: دار صادر، ۱۴۱۴هـ.ق.
 ۲. ابن فارس، ابوالحسین احمد بن زکریا، معجم مقاییس اللغة، جلد ۱- ۳، چاپ ششم، قم: دار الفکر.
 ۳. جعفری، یعقوب، مسیری در علوم قرآن، چاپ دوم، قم: انتشارات اسوه، ۱۳۷۳.
 ۴. جوادی، عبدالله، پیرامون وحی و رهبری، چاپ سوم، قم: الزهراء، ۱۳۷۶.
 ۵. جوان آراسته، محمد، درسنامه علوم قرآن، چاپ پنجم، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰.
 ۶. حجتی، محمدباقر، پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، چاپ سی و سوم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵.
 ۷. خرمشاهی، بهاءالدین، دانشنامه علوم قرآن و قرآن پژوهی، جلد ۱- ۲، چاپ اول، تهران: دوستان، ۱۳۷۷.
 ۸. خویی، ابوالقاسم، بیان در مسائل کلی علوم قرآن، ترجمه محمدصادق نجمی و هاشم هاشم زاده هریسی، جلد ۱، چاپ دوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۲.
 ۹. رازی، ابوالفتوح، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، مصحح محمدجعفر یاحقی، جلد ۱، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱.

۱۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات فی غریب القرآن، ترجمه مصطفی رحیمی‌نیا، جلد ۱-۲-۳-۴، چاپ چهارم، قم: المکتبه المرتضویه، ۱۳۸۷.
۱۱. رامیار، محمود، تاریخ قرآن، چاپ چهاردهم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۳.
۱۲. سجادی، سید جعفر، فرهنگ معارف اسلامی، جلد ۲، تهران: کومش، ۱۳۷۳.
۱۳. سیوطی، جلال‌الدین، الإقتان، ترجمه سید مهدی حائری، جلد ۱، چاپ دهم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۱.
۱۴. -----، الدر المثور، جلد ۶، قم: مکتبه آیت‌اله العظمی مرعشی نجفی، ۱۴۰۴هـ.ق.
۱۵. صادقی تهرانی، محمد، الفرقان فی تفسیر القرآن، جلد ۱۸، قم: فرهنگ اسلامی، بی‌تا.
۱۶. طباطبایی، محمدحسین، تفسیر المیزان، ترجمه سید محمدباقر موسوی، جلد ۲-۳-۴-۶، ۱۰-۱۲-۱۳-۱۴-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰، چاپ پنجم، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴.
۱۷. طباطبایی، محمدحسین، قرآن در اسلام، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۸.
۱۸. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ترجمه علی کرمی، جلد ۱-۳-۴، ۹-۱۰-۱۱-۱۳-۲۱، چاپ اول، قم: بیان جوان، ۱۳۹۰.
۱۹. طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، جلد ۱-۶، تهران: مکتبه الرتضویه، ۱۳۷۵.
۲۰. طیب، عبدالحسین، البیان فی تفسیر القرآن کریم، جلد ۱۴، چاپ دوم، تهران: اسلام، بی‌تا.
۲۱. عظیمه، صالح، معناشناسی واژگان قرآن، ترجمه دکتر سید حسین سیدی، جلد ۱، چاپ دوم، انتشارات مشهد مقدس، ۱۳۸۶.

۲۲. فخررازی، محمد بن عمر، **مفاتیح الغیب**، جلد ۲-۳-۲۶-۲۷، تهران: اساطیر، ۱۳۷۱.
۲۳. فیض کاشانی، ملاحسن، **تفسیر الصافی**، جلد ۳، تهران: مکتبه الصدر، ۱۳۷۳.
۲۴. قرائتی، محسن، **تفسیر نور**، جلد ۴-۸-۹، چاپ اول، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۷.
۲۵. قرشی، علی‌اکبر، **قاموس قرآن**، جلد ۱-۴-۵-۶، چاپ دوازدهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۶، ص ۱۴۶.
۲۶. قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، **تفسیر کنز الدقائق و القرائب**، جلد ۱۱، تهران: فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۷.
۲۷. کاشانی، فتح‌اله، **منهج الصادقین**، ترجمه علی‌اکبر ثقفیان، جلد ۶، چاپ اول، قم: بوستان کتاب.
۲۸. کریمی، مصطفی، **جامعیت قرآن کریم (پژوهشی در قلمرو موضوعی قرآن)**، چاپ اول، انتشارات پژوهشگران فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰.
۲۹. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، جلد ۲، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۳۰. مرزبان کریمی، **مباحثی از تاریخ، علوم و معارف قرآن**، چاپ اول، تهران: انتشارات اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰.
۳۱. مصباح یزدی، محمد تقی، **قرآن شناسی**، جلد ۱، چاپ ششم، قم: مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۴.
۳۲. مصطفوی، حسن، **التحقیق فی کلمات القرآن الکریم**، جلد ۲، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.

۳۳. معرفت، محمدهادی، علوم قرآنی، چاپ نهم، قم: یاران، ۱۳۸۷.

۳۴. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد ۱- ۵- ۸- ۱۲- ۱۵- ۱۷- ۲۰- ۲۳- ۲۵، قم:

انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۹.

۳۵. ملکی اصفهانی، مجتبی، اسامی و اوصاف قرآن، چاپ اول، انتشارات آفاق غدیر، ۱۳۹۰.

۳۶. مهدوی‌راد، محمدعلی، آفاق تفسیر، مقالات و مقولاتی در تفسیر پژوهی، تهران، هستی نما،

۱۳۸۲.

۳۷. وحقی بروسوی، اسماعیل، تفسیر روح البیان، جلد ۵، بیروت: دارالفکر.

۳۸. وطن‌دوست، فاطمه، فضائل و اوصاف قرآن در قرآن، قم: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۲.

مقالات

۳۹. اهمیت شناخت قرآن، مجله بشارت، ۱۳۸۵، شماره ۵۷.

۴۰. احسانی‌فر لنگرودی، محمد، نام‌ها و صفات قرآن از نگاه کتاب و سنت، مجله حدیث

اندیشه، شماره ۲، پاییز ۱۳۸۵.

۴۱. شابدین، علی‌رضا، چیستی و ماهیت علم در قرآن و روایات و آموزه‌های اسلامی، فصلنامه

جبل‌المتین، سال دوم، پاییز ۱۳۹۲، شماره ۳ و ۴.

۴۲. غایی، احمدرضا، توضیح دعای چهل و دوم صحیفه سجاده- با نگاهی به کمال علمی

قرآن، فصل‌نامه سفینه، شماره ۶.

۴۳. فغانی، خلیل، پایان‌نامه اوصاف قرآن در قرآن، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی،

۱۳۷۷.